

Jat. 10. 11. 1958.

L i e d o n, P e t t i s e n, P ä s s i -
m ä e n rautakautisen polttokalmiston kai-
vauskertomus. Kaivaus suoritettiin aikana
20. 8 - 28. 8. 1957. Kertomukseen kuuluu
neljä kartta- sekä neljä valokuvaliitettä,
joiden filmit on lueteltu numeroilla 22488-
22501. Kalmistosta on saatu seuraavat löy-
döt: 13968: 1-5 (1956), 14447: I-52 (1957).

Elo-syyskuussa 1956 löysivät maanviljelijä
Arvo Suomen pojat Liedon pitäjän, Pettisten kylän Metsärannan tilan maal-
ta Pässimäestä muutamia rautakautisia esineitä. Maanviljelijä Vanhalinnan
ilmoitettua löydöstä Kansallismuseoon, kävi tohtori Salmo tarkastamassa
paikan. Hän totesi löytökohdan osittain tuhotuksi rauniohaudaksi, jossa
tärkeimmät tutkimukset ovat vastaisuudessa tarpeellisia.

Yllämainittuna ajankohtana allekirjoittanut suoritti rau-
nion jäännöksen tutkimisen apunaan ylioppilas Paavo Huovari, joka toimi
kartanpiirtäjänä. Metsärannan tila sijaitsee Aurajokeen laskevan Savi-
joen laaksossa, sen itä-kaakkoisrinteellä aivan metsän rajassa. (ks. kart-
taliitettä 1). Kalmisto on Metsärannan tilan kanalan aitauksen sisäpuo-
lella, n. 50 m. päärakennuksesta etelään. Maaperä on kalliota, joka viet-
tää melko jyrkästi tällä kohdalla Savijoen laaksoon, länsi-lounaaseen.

Jo ennen turpeen poistoa saattoi kalmistosta todeta, että
se oli tehty latomalla kiviä suuren, n. metrin korkuisen maakiven varaan.
(Filmi 22490). Rauniosta oli hävitetty sen pohjois- ja itä-kaakkoisreuna.
Turvekerroksen vahvuus oli 5-8 sm. Sen alla oli, jokseenkin harva kiveys,
vain yhdessä kerroksessa, ruutua 10-C lukuunottamatta, jossa oli osittain
kaksinkertainen latomus. Kiveys oli säännöllisin ja kaunein aivan suuren
maakiven lounaispuolella. Kivien välissä oli melko lailla nokimaata, eni-

ten aivan ison maakiven välittömässä läheisyydessä. Muita vahvasti nokipitoisia alueita olivat ruudut 8-D, 10-B, 12-D, ja ruutujen 15, 16-B rajakohta. Muualla maa oli ruskeaa, heikosti nokista. Kulttuurikerroksen vahvuus oli jokseenkin vähäinen, ison maakiven läheisyydessä 47-21-38 sm. turpeen alta laskettuna, muualla vahvuus vaihteli 5-26 sm:iin. Kivet olivat yleensä hyvin pienikokoisia. Niissä ei ollut mitään erikoisempaa järjestystä, lukuunottamatta ruutua 15, 16-B, missä pyöreän kivikehän sisällä oli nokea.

Tärkein löytökeskittymä oli ruudun 10-C kohdalla, ison maakiven lounaispuolella. Ruudun 10-C keskellä oli nokimaan sisällä taivutettuna rautamiekka, muutaman sm:n syvyydessä. Aivan sen vieressä löytyi rautapuukko melkein samalta tasolta (1 sm. ylempää). Edelleen tuli esiin samasta ruudusta, samalta syvyydeltä (1 sm. rautamiekkaa alemmaa) ruodollinen ango. Jonkin verran syvempää tavattiin samasta ruudusta rautakuonan palanen ja palanen pronssia.

(Ruutu 10-C löydöt = filmeissä 22490 - 22494, 22497).

Ruudusta 10-D, läheltä ruutua 10-C tuli esiin nokimaan sisästä taivutettu rautamiekka. (Filmi 22496).

Muiden ruutujen esinelöydöt olivat vähäisiä. Ruudusta 8-D tavattiin rautaveitsi nokimaan sisältä. Samanlainen esine löydettiin ruudusta 11-B kahden kiven välistä. Samasta ruudusta tavattiin muutamia pronssin siruja litteän kiven alta. Ruudusta 12-C tuli esiin rautapuukko nokimaan keskeltä, sekä ruudusta 15-B rautakoukku nokisesta maasta.

Saviastian paloja löydettiin kalmistosta eri puolilta kiveystä. Niitä tuli esiin muutamia paloja sieltä täältä usein jokseenkin heikosti nokipitoisesta maasta. Vähiten oli keramiikkaa varsinaisen hautauksen keskuskohdassa, suuren maakiven lounaispuolella. Runsaimmat keramiikkalöydöt tehtiin ruuduista 10-A, 11-A, 8-B ja 15-B, josta tavattiin myös vahvalti nokea kiviringin keskeltä.

Poltettua luuta esiintyi pääasiassa ison maakiven läheisyydessä. Eniten sitä tavattiin ruuduista 10-B, 11-B, 10-C, 10-D. Toinen löytökeskittymä oli lähellä paikkaa, mistä Suomen pojat olivat tavanneet rautakauden esineitä, ison maakiven kaakkoisreunalta, ruuduista 12-C ja 13-C. Lisäksi löytyi jonkin verran poltettua luuta ruudusta 9-A sekä ruudusta 19-D, jossa ei ollut minkäänlaista kiveystä. Muissa ruuduissa luulöydöt supistuivat vain muutamiiin siruihin.

Tutkitussa rauniohaudassa näyttää olleen kaksi löytökeskittymää ison maakiven juurella, toinen kaakkoisreunalla (1956 hävitetty) ja toinen lounaisreunalla. Näiden välissä oli harva kiveys ja jokseenkin noeton maakerros. (Ruudun 11-C läntinen reuna).

Kolmas löytökeskittymä on ollut mv. Arvo Suomen kertomuksen mukaan ruutu 18-B, C:n kohdalla. Kertoja ei muista mitä esineitä on paikalta löydetty. Näistä ruuduista oli maa ajettu kokonaan pois. Jäljellä oli vain iso maakivi ruutujen 18-B, 18-C rajalla, jonka varaan latomus ilmeisesti on tehty. Kiven alaosa oli vielä nokinen, ja lisäksi löytyi lähistöltä, ruudusta 19-D melko lailla luuta ja muutamia saviastianpaloja.

Kalmiston itäreunalta ruutu 18-B, C:n maakivestä 1.30 m. koilliseen löytyi jokseenkin pienikokoinen kivi, koko = 50 x 35 x 35 sm., ruskeaa, rapautunutta graniittia, jonka reunassa oli 9 kuoppaa, kaksi syvää, muut matalia. Saattaa olla uhrikivi, joskin on myös mahdollista, että näin rapautuneeseen kiveen on syntynyt luonnostaan kuoppia. (Filmi 22501).

Kaivausten päätyttyä aluetta ei kunnostettu entiselleen, koska mv. Suomi sanoi joka tapauksessa ajavansa kaiken maan pois kanalan alueelta.

6. 11. 1958

Anna-Liisa Hirviluoto
Anna-Liisa Hirviluoto.

Karttaliite 1.

LIETO, PETTINEN
Pässinmäki
A.-L Hirviluoto 1957
1:20000

LIETO,
PÄSSINMÄKI
yleiskartta
A-LHIRVILUOTO

1:50

	8	9	10	11
F				
E				
	289			
D				
		222	235	184
	275	230	238	192
		260	249	239
C				
				109 * kuintop. 203
				169
			194	180
			234	197
B				
				218
				169
			210	193
			217	198
			222	224
A				
				175
				182
				215
				190
				184
7	8	9	10	11

12

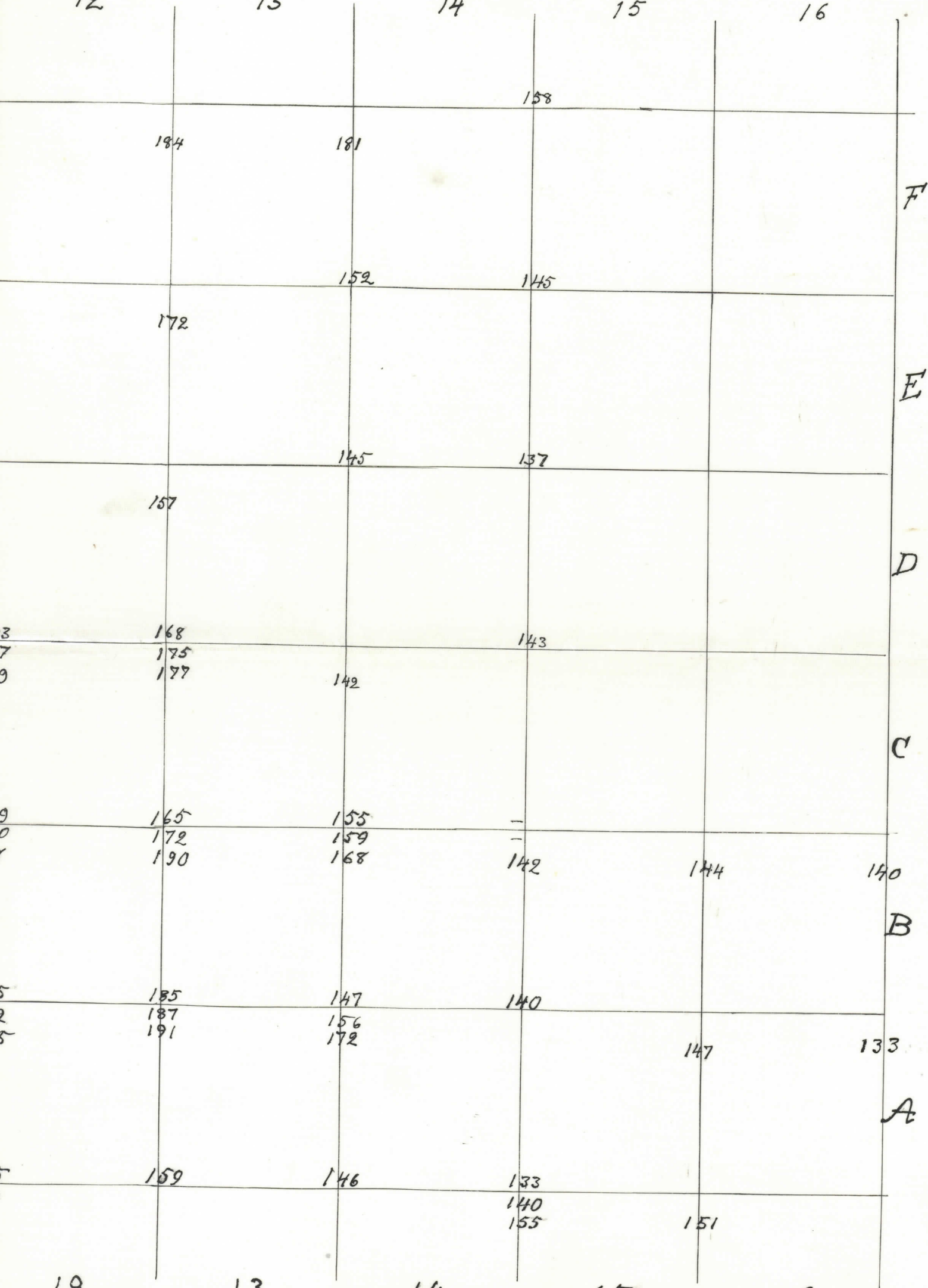
13

14

15

16

Karttaliite 2

12

13

14

15

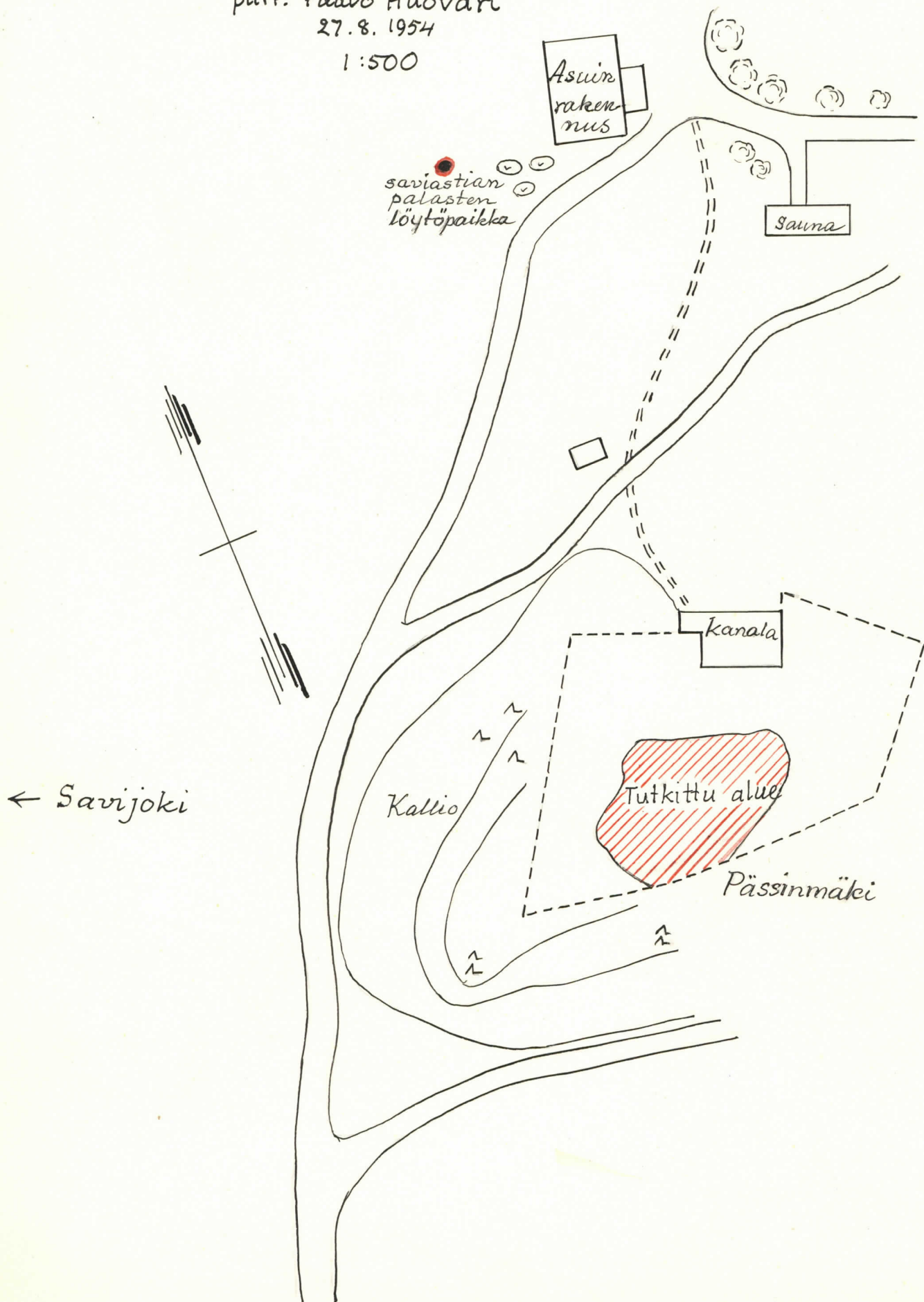
16

LIETO, PETTINEN
METSÄRANNAN TILA

Omist. Arvo Suomi.
piirt. Paavo Huovari

27.8.1954

1:500

22488

Maisema, launaasta, Pässimäki oikealla.

22489

Pässimäki oikealla.

22490

Ruudut 6, 8 - 10, 11

22491

Ruutu 10 - c

22492

Reutu 10-C. löydöt 3, 4 ja 6.

22493

Reutu 10-C, löydöt 3 ja 4.

22494

Reutu 10-C.

22495

Kiveys ison maakiven (kps.)
lounaisreunalla.

22496

Ruutu D-10, löyö 1.

22497

Ruutu 10-C, löydöt 3 ja 4.

22498

Ruudut 10, 11 - B.

22499

Ruudut 10, 11 - B

22500

Ruutu 8-D

22501

Uhrakivi(?) ruudussa B, C-18